

**Çevresel faktörlerin astım
hastası çocukların ve
ebebeyinlerinin yaşam
kalitesine etkisi**

- * *Yıldırım Aysegül Lüleci Emel . Nuhoglu
Çağatay ., Ceran Ömer.
Marmara Üniversitesi Sağlık Eğitim Fakültesi
Kartal-Cevizli-İstanbul
Haydarpaşa Eğitim ve Araştırma Hastanesi
Kadıköy-İstanbul*

- ★ Bir halk sağlığı sorunu olarak ele alınan astım atağının evre kirliliği ve sigara dumanından etkilendiği bilinmektedir.

- ★ Bu çalışmanın amacı, 7-14 yaş arası astım hastası çocukların ve ebebeylerinin astıma bağlı yaşam kalitesinin çevresel faktörlerden etkilenimini araştırmaktır.

- * Çalışma 2004 yılınının 5 Ocak- 30 Haziran tarihlerinde, Haydarpaşa Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi, çocuk sağlığı ve hastalıkları bölümünün, ayaktan astım tedavi merkezine başvuran, çalışma hakkında bilgilendirilen ve gönüllük esasına göre çalışmaya katılmayı kabul eden tüm ebe beyinlere ve onların çocuklarına yapılmıştır.

- ★ Merkeze başvuran çocukların ebebeylerinin %71.3 araştırmaya katılmayı kabul etmiştir. Araştırmaya 112 ebebeyin ve onların çocukları katılmıştır.

- ★ Hasta çocukların anne-babalarından çalışma ile ilgili bir bilgilendirme ve onam formu ve beraberinde bir anket formunu doldurmaları istenmiştir.

- ★ Bu anket formlarında sosyo-demografik özellikler, çocukların beden kitle indeksleri, aile bireylerin sigara alışkanlıkları,

- ★ Hastanın oturduğu çevredeki havayı kirleten fabrikaların varlığı, ısınma araçları, son altı ay içindeki astım ataklarının sayısı, diğer sağlık yakınmaları ve ebebeyinlerde astım hastalığının varlığı sorulmuştur.

Ölçüm Araçları

- ★ Çocukların yaşam kalitesi, Türkçe'ye uyarlanmış Pediatrik astım yaşam kalitesi skalası (PAQLQ) ile
- ★ Ebebeyinlerin yaşam kalitesi Türkçe'ye uyarlanmış 15D anketi ile ölçülmüştür.

- ★ PAQLQ, 3 ana başlık altında toplanmış, 23 sorudan oluşmuştur. **PAQLQ skalasında ortalama skorlarının düşüklüğü, yaşam kalitesinin iyi olduğunu belirtmektedir.**

- ★ PAQLQ nün Türkçe'ye uyarlanmış
şeklinin Cronbach's alfa katsayısı ön
test için 0.84 son test için 0.91 dır.

- ★ 15D, 15 ana başlık altında toplanmıştır. Her ana başlık altında o anki sağlık durumunu gösteren 5 adet seçenek mevcuttur.

- ★ Türkçe'ye uyarlanmış ön test son test Cronbach alfa katsayısı 0.98 ve 0.99 dur. **0-1 indeks skoruna değerler çevrilerek hesaplama yapılır.**

- ★ **1 en iyi 0 en kötü deęeri gösterir. Ortalama skorların yükseklięi iyi yařam kalitesini, dūřüklüęü, kötü yařam kalitesini gösterir.**

- ★ Elde edilen bulguların, istatistiksel analizleri SPSS 10.00 Windows programında ortalama, standart sapma, nitelik değişkenlere ilişkin yüzde istatistikleri ile verildi. Verilerin analizinde ikili gruplarda student t testi analizi kullanılmıştır.

- ★ Çalışmaya alınan hastaların 49'u kız (% 54.88), 41'i erkek (%45.92), yaş ortalaması 9 ± 3.8 dür. Çalışmaya alınan ebebeyinlerin yaş ortalaması 37.16 ± 10.86 dır. 69'u kadın (% 76.7), 21'i erkek (%23.3) dir.

- ★ Çocukların % 42 si risk sınıırını kabul edilen beden kütle indeksi değerinin üzerindedir. Aileler tarafından doldurulan anketler değerlendirildiğinde çocukların 40(%35.71)'inin aile bireylerinin sigara içtiğı saptandı.

- ★ Bu çocukların 25 sinin (% 62.5)'sinin sadece babası, 8(%20)'sinin sadece annesi sigara içerken, 7(%17.5) çocuğun hem annesi hem de babası sigara içicisi olarak bulundu.

- ★ Hastaların % 21 oturduğu bölgelerde havayı kirleten fabrikaların mevcut olduğu saptandı. Hastaların sadece %23.8 si doğal gaz dışı yöntemlerle ısınmakta olduğu saptandı.

- ★ Hastaların % 47 sinde son altı ay içindeki astım ataklarının sayısı 5 den fazla; % 53 ünde ise atak sayısı 5 den az olarak bulundu.

- ★ . Hastaların sadece % 4 Tip I diyabet saptanmış olup diğerlerinde kronik başka bir hastalık bulunmadı.
Ebeveynleri astım hastası olan çocukların sayısı 14(%12) dür.

- ★ Sigara içen bireylere sahip ailelerde yaşayan astım hastası çocukların astıma bağlı yaşam kalitesi kötü; PAQLQ (ort. skor 6.91), içmeyen ailelerin çocukların PAQLQ (ort. skor = 6.30) ve astıma bağlı yaşam kaliteleri iyi bulunmuştur (t= 7.02; p<0.05).

- ★ Endüstriyel bölgelerde yaşıyanların yaşam kalitesi PAQLQ (ort.skor=6.34), yaşadığı yerde böyle bir kurum olmayanlara (PAQLQ ort.skor=6.02) göre kötü bulunmuştur ($t= 4.56$; $p<0.05$).

- ★ Çocuklarının yaşam kalitesi değerleri kötü çıkan ebeveynlerin 15D ortalama skorları düşük ve kötü (0.76), çocuklarının yaşam kalitesi değeri iyi çıkan ebeveynlerin, yaşam kalitesi değerleri (0.87) yüksek ve iyi bulunmuştur. Aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır. ($t=2.31$; $p<0.05$).

- ★ Astım hastası çocukların yaşam kalitesinin çevresel faktörlerden ve aile bireylerinin sigara içiminden etkilendiği saptanmıştır. Çocuklarının yaşam kalitesinin düşüklüğü, ebeveynlerinde yaşam kalitesinin düşüklüğüne yol açmaktadır.

Çalışmanın kısıtları:

- ★ *Çalışmanın sonuçları çalışma grubu ile sınırlıdır. Diğer kentsel çevresel kirleticiler (ısınma biçimi, ulaşım, yerleşim vb) hakkında veriler yetersiz olduğu için çalışmaya dahil edilmemiştir.*

